

عنوان مقاله:

بررسی خاستگاه عرفان در «هشت‌کتاب» بر اساس سه مولفه عرفانی عاشق و معشوق، ابزار شناخت و حجاب

محل انتشار:

مجله ادبیات پارسی معاصر، دوره 8، شماره 1 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسندگان:

عبدالرضا سعیدی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز

محمد حسین کرمی - استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز

خلاصه مقاله:

پژوهش‌های زیادی درباره آثار سهراب سپهری انجام شده و عرفان در آثار وی از مهمترین موضوعات این پژوهش‌ها است؛ از این رو، توجه به مناقشات و اختلاف نظر میان پژوهش‌گران درباره نگرش شناختی سپهری بسیار بااهمیت است. با این حال، تاکنون پژوهشی که بر اساس عناصر عرفانی، جنبه‌های شناختی و معرفتی آثار وی را روشن کرده باشد، صورت نگرفته است. هدف این مقاله، بررسی سنخ‌شناسی شعر سپهری و سنجش آن با مولفه‌های عرفانی و یافتن پاسخ این سوالات است که محتوای شناختی شعر سپهری با کدام مکتب عرفانی سنخیت دارد؟ «حقیقت» و «حجاب» در «هشت‌کتاب» چگونه است؟ و آیا سپهری توانست به حقیقت دست یابد یا نه؟ روش پژوهش در مقاله حاضر، کیفی و استقرایی است و چارچوب تحلیل از گزاره‌های عرفانی احصا شده است. در این مقاله، ابتدا دیدگاه‌های مطرح شده در پژوهش‌های انجام گرفته بر عرفان سپهری ارائه و در سه دسته کلی معتقدان به عرفان ایرانی - اسلامی، ذن‌بودیسم - کریشنامورتی و فلسفی - روانکاوی تقسیم بندی شده است. در گام دوم، مبانی نظری پژوهش بر پایه مولفه‌های عاشق و معشوق، ابزار شناخت و حجاب تبیین شده و اشعار سپهری بر پایه مولفه‌های عرفانی یاد شده، نقد و بررسی گردیده است. نتیجه بررسی نشان می‌دهد عاشق و معشوق، ابزار شناخت (دل) و حجاب در «هشت‌کتاب» با آنچه در عرفان ایرانی اسلامی آمده، متفاوت است و با ذن‌بودیسم و روان‌کاوی لکان شباهت دارد؛ وانگهی حقیقت در هشت‌کتاب، پیوند بی‌واسطه با پدیده‌ها از طریق حواس به‌ویژه چشم است و «دانش»، «زبان» و «نام» به عنوان حجاب معرفی می‌شوند و در آخرین شعر «هشت‌کتاب» نیز به ناتوانی در دستیابی به حقیقت اشاره می‌شود.

کلمات کلیدی:

شعر معاصر پارسی، سهراب سپهری، عرفان اسلامی، ذن‌بودیسم و روان‌کاوی لکان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1124340>

